

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

pro quo immensam pecuniam acceperunt: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο Capitolium, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quo pro quo: εμπρόθετη εισαγωγή, εκφέρεται με οριστική.

qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientānam praedam non aequo iure divīsam: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο Camillus, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui, εκφέρεται με οριστική.

quod illic aurum pensatum est: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το dicitur, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod, εκφέρεται με οριστική, εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία, χρόνου παρακειμένου, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

unde tamen rogātus reversus est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο exilium, κρίσης, εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα unde, εκφέρεται με οριστική.

ut ignorarētur a marīto: δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το parāvit, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut, προεξαγγέλλεται στο λόγο από το δεικτικό επίρρημα ita, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (ignorarētur), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου parāvit

cum illa cubiculum mārīti intraverat: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το simulābat, εισάγεται με τον επαναληπτικό σύνδεσμο cum, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και συγκεκριμένα με οριστική υπερσυντελικού, εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη πρόταση δηλώνει το προτερόχρονο.

quid ageret puer: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στη μετοχή interroganti, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (ageret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (interroganti – respondebat) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το egrediebātur, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (vincerent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (egrediebātur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **prorumperentque:** δευτερεύουσα χρονική πρόταση συνδέεται παρατακτικά.

ut simul imponeretur: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα orābat, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imponeretur), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (orābat) ..

Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poetam venisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το sensit, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο διηγηματικός σύνδεσμος cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού

στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*venisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*sensit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. ***eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse***: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση συνδέεται παρατακτικά.

quid postea Nasica fecerit: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στο ρήμα *accipe*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρακειμένου (*fecerit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*accipe*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

cum Ennius ad Nasicam venisset: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας³ με ρήμα το *exclamavit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*venisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*exclamavit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. ***et eum a ianuā quaereret***: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *exclamavit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* [εφόσον συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά (*et*) με την προηγούμενη] και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατακτικού (*quaereret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*exclamavit*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

etsi domi erat: δευτερεύουσα **εναντιωματική πρόταση**, εκφράζει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *exclamavit*, εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi*, εκφέρεται με οριστική (παρατακτικός, σύγχρονο στο παρελθόν).

quod Nasica tam aperte mentiebatur: δευτερεύουσα αιτιολογική **ουσιαστική** πρόταση ως αντικείμενο στη μετοχή *indignatus* (ρήμα ψυχικού πάθους), εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με οριστική και εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία.

Quid (dici)s?: **ευθεία ερώτηση**, μερικής άγνοιας, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *Quid* (ρητορική).

Ego non cognosco vocem tuam?: **ευθεία ερώτηση**, ολικής άγνοιας, απλή, δεν εισάγεται με ερωτηματικό μόριο για λόγους έμφασης, ρητορική.

Visne scire?: **ευθεία ερώτηση**, ολικής άγνοιας, απλή, εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο *ne* γιατί δεν γνωρίζουμε την αναμενόμενη απάντηση.

Quid Nasica responderit: δευτερεύουσα **πλάγια ερωτηματική** πρόταση μερικής άγνοιας, αντικείμενο στο απαρέμφατο *scire*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρακειμένου (*responderit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*visne scire*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

cum te quaerem: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *credidi*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum*

tu mini ipsi non credis?: **ευθεία ερώτηση**, ολικής άγνοιας, απλή, δεν εισάγεται με ερωτηματικό μόριο για λόγους έμφασης, ρητορική.

"quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore": δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικώς άγνωστη ως αντικείμενο στο ρήμα *interrogo*, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα *quando*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*putetis*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*interrogo*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Cum omnes recentem esse dixissent: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *inquirit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*dixissent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*inquirit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

nisi vos ipsi patriae consulueritis: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *nisi*. Σχηματίζει εξαρτημένο από το *credideritis* υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο μέλλον. Ειδικότερα: Εξαρτημένος λόγος: Υπόθεση: *nisi consulueritis* (υποτακτική παρακειμένου) Απόδοση: *consulturum esse* (απαρέμφατο μέλλοντα) Ανεξάρτητος λόγος: Υπόθεση: *nisi consulueritis* (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα) Απόδοση: *consulet* (οριστική μέλλοντα).

quo Carthāgo delēta est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *bellum*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quo*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

Cum Accius ex urbe Romā Tarentum venisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *devertit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*venisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*devertit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Tarentum*, κρίσης, εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα *ubi*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου υπερσυντελικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

qui multo minor natu erat: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Accius*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρατατικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (σύγχρονο).

cui «Atreus» nomen est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *tragoediam*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* (*cui*), εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν.

quae scripsisset: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως υποκείμενο στο απαρέμφατο *esse*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quod*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*scripsisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*dixit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ut dicis: δευτερεύουσα παραβολική πρόταση, απλή, του τρόπου, ως β' όρος σύγκρισης με πρώτο όρο την κύρια,

εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut* (παραβολικό ζεύγος *sic ... ut*), εκφέρεται με οριστική (*dicis*), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα.

quae deinceps scribam: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως υποκείμενο στο απαρέμφατο *fore*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου μέλλοντα, γιατί αναφέρεται στο μέλλον.

quod in pomis est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *idem*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quod*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (*σύγχρονο*).

quae dūra et acerba nascuntur: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως υποκείμενο στο ρήμα *fiunt* εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (*σύγχρονο*).

quae gignuntur statim vieta et mollia: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως υποκείμενο στο ρήμα *fiunt*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (*σύγχρονο*).

cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *comprehendit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*cognovisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*comprehendit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

qui tam nihili est: δευτερεύουσα αναφορική υποθετική πρόταση, ουσιαστική, ως υποκείμενο στο ρήμα *est*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui*, εκφέρεται με οριστική (υπόθεση: *qui tam nihili est* (οριστική ενεστώτα), απόδοση: *Parvi enim preti est* (οριστική ενεστώτα): ο υποθετικός λόγος δηλώνει υπόθεση ανοικτή στο παρόν).

.ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi: δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *adfectus est*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία *tanto*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*possit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*adfectus est*: παρακείμενος με σημασία ενεστώτα) ..

Cum Octavianus post victoriam Actiacam Romam rediret: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *occurrit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*rediret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*occurrit*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ut corvum doceret parem salutationem: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *incitavit*, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*doceret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*incitavit*) ..

quotiescumque avis non respondebat: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *solēbat*, εισάγεται με τον επαναληπτικό σύνδεσμο *quotiescumque* (ισοδυναμεί με τον επαναληπτικό *cum*), εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη, και συγκεκριμένα με οριστική παρατατικού, εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη πρόταση δηλώνει το σύγχρονο.

quantū nullam adhuc emerat: δευτερεύουσα παραβολική πρόταση, απλή, του ποσού, ως β' όρος σύγκρισης με πρώτο όρο την κύρια, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quantū* (παραβολικό ζεύγος *tanti... quanti*), εκφέρεται με οριστική (*emerat*) γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα, αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

si habet Asia suspicionem quandam luxuriae: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *si*. Σχηματίζει, με απόδοση την κύρια πρόταση, υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο παρόν. Ειδικότερα:

Υπόθεση: *si habet* (οριστική ενεστώτα)

Απόδοση: *debemus* (οριστική ενεστώτα)

quod Asiam vidit: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *debemus*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο). **sed in Asiā continenter vixit:** δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά αντιθετικά με την προηγούμενη ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *debemus*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Asiae*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* (*ex quā*: εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

cum aliquando castris abiret: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *edixit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση *αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους*, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*abiret*) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*edixit*) και δηλώνεται το σύγχρονο στο παρελθόν

ut singularis proelii eventu cernatur: δευτερεύουσα τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *congregiāmur*, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*cernatur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*congregiāmur*).

quanto miles Latinus Romano virtūte antecellat: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *cernatur*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quanto*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*antecellat*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*cernatur*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

cum in castra revertisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο

της κύριας με ρήμα το *multāvit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*revertisset*) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*multavit*) και δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρελθόν

cuius operā hostes fugātī erant: δευτερεύουσα **αναφορική προσδιοριστική** πρόταση στο *adulescentem*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *cuius*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου υπερσυντελικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

nisi litterarum lumen accederet: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *nisi*. Σχηματίζει, με απόδοση την κύρια πρόταση, υποθετικό λόγο του αντίθετου του πραγματικού στο παρόν. Ειδικότερα:

Υπόθεση: *nisi accederet* (υποτακτική παρατατικού)

Απόδοση: *iacērent* (υποτακτική παρατατικού)

Cum Africānus in Literno esset: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *venerunt*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*esset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*venerunt*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

cum se ipsum captum venisse eos existimasset: δευτερεύουσα **αιτιολογική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *conlocavit*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *cum*, γιατί η αιτιολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας, εκφέρεται με υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*existimasset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*conlocavit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Quod ut praedones animadverterunt: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *arripinquant*, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *ut* (πρόταξη της αναφορικής αντωνυμίας *quod*), εκφέρεται με οριστική γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *iussit*, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *postquam* (πρόταξη της δευτερεύουσας αντωνυμίας *haec*), εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Cum ante vestibulum dona posuissent: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *revertunt*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*posuissent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*revertunt*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quae hominēs deis immortalibus consecrāre solent: δευτερεύουσα **αναφορική προσδιοριστική** πρόταση στο *dona*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί δηλώνει πράξη που επαναλαμβάνεται ο παρόν.

quo facilius divitias contemneere posset: δευτερεύουσα τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *utebatur*, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *quo*, γιατί ακολουθεί επίρρημα συγκριτικού βαθμού (*facilius*), εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*posset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*utebatur*) ..

cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *solvit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*attulissent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*solvit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ut eo uteretur: δευτερεύουσα τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της χρονικής πρότασης με ρήμα το *attulissent*, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*uteretur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*attulissent*) (ιδίομορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός της τελικής με τη χρονική πρόταση).

nē dicam: δευτερεύουσα τελική πρόταση, παρενθετική, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *nē*, γιατί είναι αρνητική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*dicam*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*narrate*) (ιδίομορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα).

ut salvi esse nequeāmus: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *deducta est*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία *eo*, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*nequeamus*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*deducta est*) (παρακείμενος με σημασία ενεστώτα) (ιδίομορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός κύριας με δευτερεύουσα).

nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *nisi*. Σχηματίζει εξαρτημένο από το *deducta est* υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο μέλλον. Ειδικότερα:

Εξαρτημένος λόγος: **Υπόθεση:** *nisi subvenerit* (υποτακτική παρακειμένου) **Απόδοση:** *ut nequeamus* (συμπερασματική πρόταση) **Ανεξάρτητος λόγος:** **Υπόθεση:** *nisi subvenerit* (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: *nequimus* (οριστική ενεστώτα αντί μέλλοντα, επειδή το ρήμα δε σχηματίζει αυτό τον τύπο στο μέλλοντα).

quae ad concordiam pertinerent: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *omnia*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί δηλώνει κάτι δυνατό ή ενδεχόμενο και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*pertinerent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*destiti*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ut vēni ad urbem: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *destitī*, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *ut*, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ut pugnāre cuperent: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *invaserat*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία *tantus*, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*cuperent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*invaserat*) ..

etsi ego ciamābam nihil esse bello civili miserius: δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση, εκφράζει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *invaserat*, εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi*, εκφέρεται με οριστική.

Ut necessitatē esse cogantur: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *reddit*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία *tāles*, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*cogantur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*reddit*) ..

etiāmsi natūrā tāles non sint: δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση, εκφράζει μια υποθετική κατάσταση, που, κι αν δεχτούμε ότι αληθεύει, δεν αναιρείται το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης με ρήμα το *cogantur*, εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *etiāmsi*, εκφέρεται με υποτακτική και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*sint*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*cogantur*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

ut non solum ea fiant: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *sunt*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία *tāles*, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*fiant*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*sunt*) ..

quae velit victor: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *ea*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω έλξης προς την υποτακτική της συμπερασματικής πρότασης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*velit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*fiant*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

sed etiā ut victor obsequatur iis: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση

quorum auxilio victoria parta sit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *iis*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quorum*, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω έλξης προς την υποτακτική της συμπερασματικής πρότασης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρακειμένου (*parta sit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*obsequatur*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

ut sibi paulisper loco cederet: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *rogavit*,

εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*cederet*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*rogavit*) ..

quam Metellus, -, multum amāvit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Caeciliam*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

dum vixit: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της αναφορικής με ρήμα το *amāvit*, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *dum* και εκφέρεται με οριστική (*vixit*), γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη πρόταση δηλώνει το σύγχρονο και ειδικότερα την παράλληλη διάρκεια.

ut C. Marius quam celerrime hostis iudicārētur: δευτερεύουσα τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *coegerat*, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*iudicārētur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*coegerat*) ..

cum Sulla minitans ei instāret: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *dixit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*instāret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*dixit*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Licet mihi ostendas agmina militum: δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση, εκφράζει μια υποθετική κατάσταση που, κι αν δεχτούμε ότι αληθεύει, δεν αναιρείται το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης με ρήμα το *iudicabo*, εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *licet* (στην κύρια υπάρχει το *tamen*), εκφέρεται με υποτακτική (ο σύνδεσμος *licet* συντάσσεται με υποτακτική, επειδή προήλθε από το απρόσωπο ρήμα *licet* με παράλειψη του *ut* + υποτακτική), και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*ostendas*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*iudicabo*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

licet moriem minitēris: (το ίδιο με προηγούμενη).

quibus curiam circumsedisti: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *agmina*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quibus*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί δηλώνει προτερόχρονο.

Etsi senex et corpore infirmo sum: δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση, εκφράζει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *meminero*, εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi*, (στην κύρια υπάρχει το *tamen*) εκφέρεται με οριστική, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν.

qui primi coluisse Italiam dicuntur: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *Sicanorum* και *Pelasgorum*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν.

proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris: δευτερεύουσα παραβολική υποθετική πρόταση ως β' όρος

σύγκρισης με α' όρο την κύρια με ρήμα το *uteris*, εισάγεται με τον παραβολικό υποθετικό σύνδεσμο *proinde quasi* εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*loquāris*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*uteris*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

quod neminem scire atque intellegere vis: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *uteris*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με οριστική, εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία σε χρόνο ενεστώτα γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

quae dicas: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στα απαρέμφατα *scire, intellegere*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quae*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*dicas*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*vis scire atque intellegere*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Quin, homo inepte, faces: ευθεία ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας, ρητορική, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρ. *Quin*, κρίσης, εκφ. με οριστική, δηλώνει ερώτηση για κάτι πραγματικό.

ut consequāris: δευτερεύουσα τελική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *faces*, εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*consequāris*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου *faces* ..

quod vis: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα *consequāris*, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quod*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

quod honesta et bona et modesta sit: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *dicas*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*sit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*dicas*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

ut viri antiqui (vivebant): δευτερεύουσα παραβολική πρόταση, απλή, του τρόπου, ως β' όρος σύγκρισης με α' όρο την κύρια, εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut* (παραβολικό ζεύγος *sic ... ut*), εκφέρεται με οριστική (*vivebant*), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα.

ut viri aetātis nostrae (loquuntur): δευτερεύουσα παραβολική πρόταση, απλή, του τρόπου (ο χαρακτηρισμός όπως στην πρόταση 14).

quod a C. Caesare scriptum est: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *id*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quod*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο)

(tamquam) scopulum: Η φράση **tamquam scopulum** δηλώνει παραβολή και ισοδυναμεί με τη δευτερεύουσα παραβολική υποθετική πρόταση: **tamquam scopulus sit (verbum)**- πρόκειται επομένως για μια παραβολική υποθετική πρόταση ως β' όρος σύγκρισης με α' όρο την κύρια με ρήμα το *fugias*, εισάγεται με τον παραβολικό υποθετικό σύνδεσμο *tamquam*

εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (sit), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (fugias) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

qui aut ea, -, non videant: δευτερεύουσα αναφορική συμπερασματική πρόταση με όρο αναφοράς το nonnulli, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το sunt, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui (= ut ei), εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (videant), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (sunt) ..

quae imminent: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο ea, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

aut ea, -, dissimulent: δευτερεύουσα αναφορική συμπερασματική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά διαζευκτικά με την πρόταση 2, ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν).

quae vident: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο ea, κρίσης, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

si in hunc animadvertissem: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με το σύνδεσμο si (καταφατική). Σχηματίζει με απόδοση την κύρια πρόταση υποθετικό λόγο του αντίθετου του πραγματικού με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν (υποτακτική υπερσυντελικού) και την απόδοση στο παρόν (υποτακτική παρατατικού).
Ειδικότερα:

Υπόθεση: si animadvertissem (υποτακτική υπερσυντελικού)

Απόδοση: dicerent (υποτακτική παρατατικού)

si iste in Manliāna castra pervenerit: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με το σύνδεσμο si (καταφατική). Σχηματίζει εξαρτημένο από το intellego, σύνθετο (δύο αποδόσεις), υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο μέλλον. Ειδικότερα:

Εξαρτημένος λόγος: **Υπόθεση:** nisi pervenerit (υποτακτική παρακειμένου) **Απόδοση:**... fore ... fore (απαρέμφατο μέλλοντα)

Ανεξάρτητος λόγος: **Υπόθεση:** si pervenerit (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση:... erit... erit (οριστική μέλλοντα)

quo intendit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο castra, εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα quo, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό και λειτουργεί ανεξάρτητα από τον πλάγιο λόγο, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν

.qui non videat coniurationem esse factam: δευτερεύουσα αναφορική συμπερασματική πρόταση με όρο αναφοράς το neminem ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το intellego ... fore, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui (= ut is), εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (videat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (intellego... fore) (ιδίομορφη ακολουθία χρόνων, συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) [προεξαγγέλλεται στην κύρια πρόταση από το tam (stultum)].

qui non fateātur: δευτερεύουσα αναφορική συμπερασματική πρόταση με όρο αναφοράς το neminem (δεύτερο) (συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη πρόταση και ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν).

Num ad hostem vēni: ευθεία ερώτηση, ολικής άγνοιας, απλή, εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο Num, γιατί αναμένεται αρνητική απάντηση (ρητορική ερώτηση).

et captīva in castris tuis sum?: ευθεία ερώτηση (συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά με την πρόταση 1, ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν).

In hoc me longa vita et infēlix senecta traxit: ευθεία ερώτηση ολικής άγνοιας, απλή, ρητορική, δεν εισάγεται με κάποιο ερωτηματικό μόριο για να δοθεί έμφαση.

ut primum exsulem deinde hostem te vidērem: δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το traxit, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut, προεξαγγέλλεται στο λόγο από τη δεικτική αντωνυμία hoc, εκφέρεται με υποτακτική (δυνητική), γιατί το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική πράξη ή κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (vidērem), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (traxit) ..

Qui potuisti populāri hanc terram: ευθεία ερώτηση μερικής άγνοιας, ρητορική, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα (του τρόπου) qui.

quae te genuit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο terram, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

atque aluit: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά με την προηγούμενη πρόταση και ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν).

Non tibi ingredientī fines patriae ira cecidit?: ευθεία ερώτηση ολικής άγνοιας, απλή, ρητορική, δεν εισάγεται με κάποιο ερωτηματικό μόριο για να δοθεί έμφαση.

Quamvis infesto et mināci animo perveneras: δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση, εκφράζει μια υποθετική κατάσταση που, κι αν δεχτούμε ότι αληθεύει, δεν αναιρείται το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης με ρήμα το succurrit, εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο quamvis (γιατί ακολουθούν τα επίθετα infesto, mināci), εκφέρεται με οριστική (ο σύνδεσμος quamvis συντάσσεται κανονικά με υποτακτική, η σύνταξη του με οριστική κατ' αναλογία προς το quamquam είναι ποιητική και μετακλασική), χρόνου υπερσυντελικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

cur -, tibi non succurrit: ευθεία ερώτηση μερικής άγνοιας, ρητορική, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα cur.

cum in conspectu Roma fuit: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το succurrit, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο cum, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη, χρόνου παρακειμένου, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν.

ego nisi peperissem: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο nisi (αρνητική). Σχηματίζει, με απόδοση την κύρια πρόταση, υποθετικό λόγο του αντίθετου του πραγματικού με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν (υποτακτική υπερσυντελικού) και την απόδοση στο παρόν (υποτακτική παρατατικού). Ειδικότερα:

Υπόθεση: nisi peperissem (υποτακτική υπερσυντελικού)

Απόδοση: oppugnarētur (υποτακτική παρατατικού)

nisi filium habērem: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο nisi (αρνητική). Σχηματίζει με απόδοση την κύρια πρόταση υποθετικό λόγο του αντίθετου του πραγματικού στο παρόν. Ειδικότερα:

Υπόθεση: nisi habērem (υποτακτική παρατατικού)

Απόδοση: essem (υποτακτική παρατατικού)

si pergis: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si. Σχηματίζει με απόδοση την κύρια πρόταση υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο παρόν. Ειδικότερα:

Υπόθεση: si pergis (οριστική ενεστώτα)

Απόδοση: manet (οριστική ενεστώτα)

in quā nulla files, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο vita, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae (in quā: εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

quis possit diligere eum, -, aut eum: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στο ρήμα nescio, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quis, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (possit), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (nescio) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

quem metuat: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο eum, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quem, εκφέρεται με υποτακτική λόγω πλάγιου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (metuat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (nescio ... possit diligere) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

a quo se metui putēt: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο eum (δεύτερο), εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quo (a quo: εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με υποτακτική λόγω πλάγιου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (putēt), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (nescio ... possit diligere) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Quodsi forte, -, cecidērunt: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο quodsi (καταφατική). Σχηματίζει με απόδοση την κύρια πρόταση, υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν (οριστική παρακειμένου) και την απόδοση στο παρόν (οριστική ενεστώτα). Ειδικότερα:

Υπόθεση: quodsi cecidērunt (οριστική παρακειμένου)

Απόδοση: intellegitur (οριστική ενεστώτα)

ut fit plerumque: δευτερεύουσα παραβολική πρόταση, απλή, του τρόπου, ως β' όρος σύγκρισης με πρώτο όρο την υποθετική, εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο ut, εκφέρεται με οριστική (fit), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα, χρόνου ενεστώτα, γιατί δηλώνει πράξη που επαναλαμβάνεται στο παρόν.

quam fuerint inopes amicorum: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα intellegitur, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα quam, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα

με υποτακτική παρακειμένου (fuerint), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (intellegitur) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν.

quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: δευτερεύουσα αναφορική ουσιαστική πρόταση ως υποκείμενο στο q. est-της κύριας πρότασης. εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, χρόνου ενεστώτα, γιατί αναφέρεται στο παρόν (σύγχρονο).

quos fidos amicos habuissem: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στο ρήμα intellexi, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quos, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (habuissem), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (intellexi) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quos (habuissem) infidos: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά με την πρόταση 17, ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν) ως αντικ. στο intellexi.

cum iam neutris gratiam referre poteram: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επεξήγηση στον επιρρηματικό προσδιορισμό του χρόνου tum της κύριας, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο cum, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη (η οριστική έγκλιση διατηρήθηκε, γιατί η πρόταση λειτουργεί ανεξάρτητα από τον πλάγιο λόγο, χρόνου παρατακτικού, γιατί αναφέρεται στο παρελθόν).

ut ad Ciceronem epistulam deferat: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως άμεσο αντικείμενο στο ρήμα persuadet, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (deferat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (persuadet) ..

nē interceptā epistolā nostra consilia ab hostibus cognoscantur: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως αντικείμενο στα ρήματα curat et providet, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο nē γιατί είναι αρνητική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (cognoscantur), γιατί εξαρτάται από ρήματα αρκτικού χρόνου (curat et providet) ..

ut, -, epistulam ad amentum tragulae adliget: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικ. στο monet, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική, ενεστώτα (adliget), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (monet) ..

et intra castra abiciat: βουλητική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά με την προηγούμενη πρόταση) ως έμμεσο αντικ. στο monet (ο χαρακτηρισμός όπως σε αυτήν).

si adire non possit: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si non (αρνητική). Σχηματίζει εξαρτημένο από το monet υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο μέλλον. Ειδικότερα:

Εξαρτημένος λόγος: **Υπόθεση:** si non possit (υποτακτική ενεστώτα)

Απόδοση: ut adliget et abiciat (βουλητικές προτάσεις)

Ανεξάρτητος λόγος: **Υπόθεση:** si non poteris (οριστική μέλλοντα)

Απόδοση: adliga et abice [προστακτική (μελλοντική έκφραση)]

ut tragulam mitteret: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως αντικ. στο constituit, εισάγεται με το

βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*mitteret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*constituit*) ..

ut salūtem sperent: δευτερεύουσα **βουλητική** πρόταση ως έμμεσο αντικ. στο *adhortātur*, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*sperent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*adhortātur*) ..

quos legere secreta solebat: δευτερεύουσα **αναφορική προσδιοριστική** πρόταση στο *canos*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quos*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό.

quominus id faceret: δευτερεύουσα **πρόταση του *quominus*** ως έμμεσο αντικείμενο στο απαρέμφατο *deterēre*, εισάγεται με το σύνδεσμο *quominus*, εκφέρεται με υποτακτική, επειδή το περιεχόμενο της εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος εξάρτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*faceret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*voluit deterēre*) (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, συγχρόνισες της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

Etsi super vestēm earum deprehendit canos: δευτερεύουσα **εναντιωματική** πρόταση, εκφράζει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *dissimulāvit*, εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi* (στην κύρια υπάρχει το *tamen*), εκφέρεται με οριστική, χρόνοι παρακειμένου, αναφέρεται στο παρελθόν (προτερόχρονο).

donec induxit mentionem aetātis: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *extraxit*, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *donec*, εκφέρεται με οριστική γιατί η πράξη μάς ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

utrum post aliquot annos cana esse maliet an calva: δευτερεύουσα **πλάγια ερωτηματική** πρόταση ολικής άγνοιας, διμελής, ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *interrogāvit*, εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο (α' μέλος) *utrum...* (β' μέλος) *an ...*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*maliet*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*interrogāvit*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Cum illa respondisset: δευτερεύουσα **χρονική** πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *obiēcit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*respondisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*obiēcit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quin calva esse nolis: δευτερεύουσα **πρόταση του *quin*** ως αντικείμενο στο ρήμα *non dubito*, εισάγεται με το σύνδεσμο *quin*, επειδή το ρήμα εξάρτησης έχει άρνηση, εκφέρεται με υποτακτική, επειδή το περιεχόμενο της εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος εξάρτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (*nolis*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*non dubito*) ..

Quid ergo non times?: **ευθεία ερωτηματική** πρόταση, μερικής άγνοιας, εισάγεται με την ερωτηματική

αντωνυμία Quid.

nē istae te calvam faciant: δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα non times, εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο nē, γιατί εκφράζει φόβο μήπως γίνει κάτι, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της αφορά κάτι πιθανό ή ενδεχόμενο, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (faciant), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (non times) ..

quae utilia factu essent: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στο απαρέμφατο docēre, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού essent, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (persuāsit - docēre) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Si quid durius ei videbātur: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si (καταφατική). Σχηματίζει με απόδοση την κύρια πρόταση υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο παρελθόν. Ειδικότερα:

Υπόθεση: si videbātur (οριστική παρατατικού) **Απόδοση:** praedicābat (οριστική παρατατικού)

quod imperandum militibus esset: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο quid, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quod, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλαγίου λόγου και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imperandum esset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (videbātur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Έχουμε προσωπική σύνταξη του γερουνδιακού, γιατί το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα ενεργητικό μεταβατικό που συντάσσεται και με αιτιατική.

Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το iussit, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (nuntiavisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (iussit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ut eam postero die repente in eum locum emitteret: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα praecēpit, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι κάτι το επιθυμητό, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (emitteret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (praecēpit) ..

in quo ipse eum amīcis futurus esset: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο locum, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quo (in quo εμπρόθετη εισαγωγή), εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλαγίου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας (futurus esset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (praecēpit ut emitteret) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

quae perisset: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο cervam, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae, εκφέρεται με υποτακτική, λόγω πλαγίου λόγου, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (perisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (dixit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Cum cerva emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *orta est*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* (ο χαρακτηρισμός όπως στην πρόταση 9).

cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset: δευτερεύουσα χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *poroscit*, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο ιστορικός-διηγηματικός σύνδεσμος *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα τους, ενώ είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*cognovisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*poroscit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quod tonsoris praeripuisset officium: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *vēnit*, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί εκφράζει υποκειμενική αιτιολογία, και συγκεκριμένα με υποτακτική υπερσυντελικού (*praeripuisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*vēnit*: παρακείμενος) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quam aequo animo me ferro essem interemptura: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση, μερικής άγνοιας ως αντικείμενο στο απαρέμφατο *expeīri*, εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα *quam*, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας *interemptura essem*, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*volui-expeīri*) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

si tibi consilium non ex sententia cessisset: δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *si*. Σχηματίζει εξαρτημένο από το *volui expeīri* υποθετικό λόγο της ανοικτής υπόθεσης στο μέλλον. Ειδικότερα: Εξαρτημένος λόγος: **Υπόθεση:** *si non cessisset* (υποτακτική υπερσυντελικού) **Απόδοση:** *quam ... interemptura essem* (πλάγια ερωτηματική πρόταση) Ανεξάρτητος λόγος: **Υπόθεση:** *si non cesserit* (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: *Quam ... interimam?* (ευθεία ερώτηση -οριστική μέλλοντα).